

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه موافقتنامه انتقال محکومان به حبس بین جمهوری اسلامی ایران
و جمهوری ارمنستان»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه موافقتنامه انتقال محکومان به حبس بین جمهوری اسلامی ایران و ارمنستان که در تاریخ ۱۳۹۵/۵/۲۴ با اصلاحاتی و الحاق یک تبصره در خصوص اعمال ملاحظات اصول یکصد و بیست و پنجم و هفتاد و هفتم در خصوص اجرای ماده (۲۰) و اصل یکصد و سی و نهم در رابطه با ماده (۲۱) به تصویب کمیسیون قضایی - حقوقی مجلس رسیده بود در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۷ به تصویب مجلس نیز رسید و متعاقباً جهات اعلام نظر شورای محترم نگهبان به این مرجع ارسال شد. شورای محترم نگهبان نیز در جلسه ۱۳۹۵/۶/۱۷ خود با قید نکاتی در خصوص این مصوبه آن را به مجلس اعاده کرد.

مشخصات لایحه
دوره دهم - سال اول
شماره ثبت:
۱۰۹
شماره چاپ:
۱۲۰

ارزیابی

شورای محترم نگهبان طی اظهار نظر خود ایراد کرد که: «در بند «۴-۱» ماده (۶)، عموم بستگان چون شامل بستگانی می‌شود که نسبت به محکوم، ولایت شرعی یا قانونی ندارند در صورت عدم رضایت شخص ایشان خلاف موازین شرع شناخته شد». در خصوص این ایراد گفتنی است که ماده (۶)، شرایط انتقال را بر شمرده است و در بند «۴-۱» به مواردی اشاره دارد که شخص محکوم به واسطه سن، وضعیت جسمانی یا روحی نتواند رضایت خود را مبنی بر انتقال به کشور متبوع برای سپری نمودن ادامه مدت حبس اعلام نماید. مستند به جزء «۴-۱» بند «۱» ماده (۶) در چنین مواردی بستگان نزدیک وی یا نماینده قانونی وی می‌تواند از سوی او اعلام رضایت نماید. همان طور که در نظر شورای محترم نگهبان به تصریح آمده است تنها مورد اول یعنی اعلام رضایت از سوی «بستگان نزدیک» محل ایراد بوده است.

معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفاتر: مطالعات حقوقی
مطالعات سیاسی

مشخصات گزارش

باید توجه داشت که در این عبارت اگر منظور از واژه «بستگان نزدیک»، «اولیاء» بوده باشد این ایراد وارد نخواهد بود اما چنانچه مراد از بستگان نزدیک معنایی وسیع‌تر از اولیا باشد، به نظر شورای محترم نگهبان این عمومیت ایراد دارد. از آنجا که بستگان نزدیک به هیچ قیدی محدود نشده است بنابراین ایراد شورای محترم نگهبان در این خصوص صائب به نظر می‌رسد.

شماره مسلسل:
۲۴۰۱۵۰۴۵
تاریخ انتشار:
۱۳۹۵/۷/۱۱

با وجود این در خصوص این ایراد باید به چند نکته توجه کرد. اول اینکه مطابق با ماده (۱)، مفهوم و دامنه «بستگان نزدیک» منوط به قوانین داخلی دولت متبوع شخص محکوم شده است بنابراین این ارجاع به قوانین داخلی شاید تا حدودی بتواند رافع ایراد شورا باشد. دوم اینکه رویکرد این قبیل موافقتنامه‌ها، رویکردی

حمایتی است و قصد دارد تا در موارد خاصی برای اشخاصی که وضعیت دشوار و بحرانی دارند و توان اعلام رضایت ندارند از شمول و عمومیت «بستگان نزدیک» استفاده نماید و این صلاحیت به منظور حمایت هرچه بیشتر از ایشان از طریق بستگان نزدیک آنها، به این اشخاص اعطا شده است؛ سوم اینکه باید توجه داشت در فرآیند انتقال محکومین علاوه بر رضایت محکوم (که رضایت بستگان نزدیک در فرض حاضر جایگزین آن شده است)، مستند به مواد (۱۱) و (۱۲) مقامات صالح علی‌الاصول ابعاد مختلف رضایت به انتقال - از جمله در خصوص رضایت اعلام شده توسط بستگان نزدیک - را ارزیابی خواهند نمود.

بنابراین از آنجا که ظاهراً موافقتنامه به دنبال گستراندن دامنه حمایت‌ها در چارچوبی مشخص بوده است از این رو، اطلاق واژه «بستگان نزدیک» در جزء «۱-۴» بند «۱» ماده (۶) موافقتنامه مطلوب می‌باشد.

نتیجه‌گیری

نظر به ایراد شورای محترم نگهبان در خصوص عام بودن واژه «بستگان نزدیک» در جزء «۱-۴» بند «۱» ماده (۶) موافقتنامه، در مقابل این ایراد دو راهکار وجود دارد که عبارتند از عدم تصویب معاهده یا اصرار بر مصوبه مجلس به دلیل عدم امکان تغییر در مفاد موافقتنامه و مصالح احتمالی آن.